

Pressmeddelande från FRA
Wien den 23 oktober 2017

Grundläggande rättigheter inom övervakning skapar tillit och ökar säkerheten

Förändringar av övervakningslagar leder till ökad transparens, men det behövs bättre kontroller och balans för att matcha underrättelsetjänsternas makt. Detta visar en rapport från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA). Av rapporten framgår att tydliga rättsliga ramverk, ordentliga garantier och effektiv tillsyn krävs för att öka säkerheten och respekten för de grundläggande rättigheterna.

– Det går att både skydda grundläggande rättigheter och ha en effektiv nationell säkerhet. Till exempel fungerar övervakningssystem som respekterar mänskliga rättigheter bättre. Respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter skapar tilltro till underrättelsetjänster och förbättrar insamlingen och analysen av data. I slutändan stärker det dessutom den nationella säkerheten, säger FRA:s direktör [Michael O’Flaherty](#).

I byråns andra rapport om underrättelsetjänsters övervakning – garantier för grundläggande rättigheter och rättsmedel i EU, [Surveillance by intelligence services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU](#), undersöks rättsliga förändringar sedan den första rapporten 2015. För första gången granskas underrättelseexperter och datatillsynsmyndigheters syn för att se hur lagstifningen fungerar i praktiken.

Stora förändringar har gjorts av övervakningslagarna till följd av säkerhetshot och ny teknik. Även om de nya rättsliga ramarna är tydligare är de ofta fortfarande för komplexa. Detta skapar osäkerhet kring underrättelsetjänsternas befogenheter och mandat. Av den anledningen krävs starkare kontroller när det gäller skydd av personuppgifter och privatlivet.

Rättsväsendet, specialiserade expertorgan, parlamentariska utskott och dataskyddsmyndigheter spelar en viktig roll för att utöva tillsyn över underrättelsetjänsternas arbete. Precis som det konstateras i rapporten finns hinder för detta på grund av att det saknas information och kompetens, befogenheter att utfärda bindande beslut, teknisk kunskap, resurser och oberoendehet. Detta visar att det finns ett behov av en oberoende tillsyn med tillräckliga befogenheter och rätt kompetens. Det här gäller även det internationella underrättelsesamarbetet, där garantier och tillsyn är svagare.

Det finns också ett behov av att säkerställa att olika tillsynsorgan samarbetar fullt ut och kompletterar varandra, så att alla steg i övervakningen, från tillstånd till genomförande, täcks helt.

Den komplexa frågan om vem som kan hjälpa och sekretessen kring underrättelsearbete gör det också svårt för personer som har fått sina rättigheter kränkta att få effektiv hjälp. Dessutom har många icke-rättsliga organ som erbjuder stöd inte tillräcklig erfarenhet för att ta sig an dessa ärenden. Deras begränsade oberoendehet, utredningsbefogenheter, tillgång till material och rätt att utfärda bindande beslut är också ett problem. Vissa medlemsstater har emellertid hittat lösningar som gör att människor kan få rättslig hjälp genom specialiserade domare som har åtkomst till sekretessbelagda uppgifter.

Rapporten innehåller en uppdatering av [FRA:s rättsliga analys från 2015](#) kompletterad med resultat från mer än 70 intervjuer med experter från sju av EU:s medlemsstater: Belgien, Frankrike, Italien, Nederländerna, Storbritannien, Sverige och Tyskland.

Mer information finns i dokumentet med [frågor och svar](#). Du kan också kontakta media@fra.europa.eu / Tfn: +43 1 580 30 642.

Meddelande till redaktörer:

FRA är EU:s oberoende organ med [uppdrag att förse unionen och dess medlemsstater med stöd och sakkunskap i fråga om de grundläggande rättigheterna](#).